

MANSUR BABA HAZİRESİ'NDEKİ SON OSMANLICA BEKTAŞI MEZAR TAŞLARI*

LAST OTTOMAN TOMBSTONES BELONG TO BEKTASHIES IN MANSUR BABA GRAVEYARD

H. Dursun GÜMÜŞOĞLU**

Öz

Altı yüz yıllık bir geleneğe sahip olan Osmanlı Devleti'nin sayısız cami, mescid, medrese, han, hamam ve tekke yaptığı bilinmektedir. Özellikle mescid ve tekkelerin yakınında hazire denilen mezarlıklar da bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, tarihi tüm yapılar, kitabeler, hazireler, mezar taşları, toplumumuzun tapu senedi ve geçmişten geleceğe ulaştıracak kültürel bağlarımız durumundadır.

Osmanlı Dönemi'nde Balkanlar ve Anadolu'nun fethine katılan Bektaşî dervişleri ve gönül erlerine tekkelerini kurmaları için arazi verilmekteydi. İstanbul Göztepe'de 14. yüzyılda Horasan'dan birlikte gelen Şahkulu Sultan ile Mansur Baba'ya bu şekilde Pelekanon (Maltepe) savaşında gösterdikleri yararlıkların ardından Orhan Gazi tarafından tekkelerini kurmaları için –halen türbelerinin de bulunduğu– Merdivenköy'de (Göztepe/İstanbul) yer verilmiştir.

Merdivenköy'de yer alan ve Mansur Baba Haziresi olarak bilinen bu hazire, hâlâ zamanın tüm yıpratmalarına direnen sayısız tarihi zenginliklerimizden birisi durumundadır. Mansur Baba Haziresi'nde, Osmanlıca yazılı olup Bektaşîlere ya da diğer tarikat ehli kişilere ait olan mezar taşları vardır. Thierry Zarcone'nun 1991 yılında yaptığı çalışmasında bunların toplam sayısının 69 olmasına rağmen, günümüzde ayakucu taşları hariç sadece 51 adet kaldığı tespit edilmiştir. Bu taşlar 1166 - (milâdî 1753) ile 1337 - (milâdî 1921) yılları arasında yaklaşık 168 yıllık bir döneme aittir.

Bu çalışmada, tespit edilen bu 51 mezar taşı fotoğraflanarak, üzerinde bulunan yazılar Latin harflerine çevrilmiş ve okuyucunun daha rahat anlaması için günümüz Türkçesiyle sadeleştirilmiştir. Amacımız her türlü ihmal veya kasıtlı davranışlara rağmen günümüze ulaşabilen Osmanlı mezar taşlarının varlığına, içeriğine, okuyucunun dikkatini çekmek ve farkındalık yaratmaktır. Bu mezar taşlarında, geçmişte yaşamış insanların düşünceleri, inançları, sosyal yaşamları hakkında bilgi verecek pek çok ipucu bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı mezar taşları, Bektaşî mezar taşları, Mansur Baba Haziresi, Şahkulu Sultan Dergâhı.

Abstract

It is well known that Ottoman Empire built numerous mosques, masjids, madrasah, inn, hammam and tekkes during its 600 years of history. Especially within the yards of masjids and tekkes, there are special burial grounds or graveyards which are called 'hazire' in Turkish. It can be stated that all the historical sites, relics, tombstones, graveyards and epitaphs are founding stones and cultural bridges of our society, connecting the past with the future. During the Ottoman reign, land was granted to Bektashi dervishes and dervishes of the other sects, who participated in conquests of Anatolia and Balkan Peninsula, in order to build their tekkes. One example is the tekke at Merdivenköy – İstanbul, which was granted by Orhan Gazi to Şahkulu Sultan and Mansur Baba who had come from Khorasan in 14th century and participated in the battle of Pelecanum, in order to build their tekke where a mausoleum

* Makalenin Geliş Tarihi: 08.12.2017, Kabul Tarihi: 09.01.2018.

** Araştırmacı-Yazar, Adres: Poyraz Sokak, Nokta İş Merkezi No:20/4, Hasanpaşa, Kadıköy, İstanbul/Türkiye, dursungumusoglu@hotmail.com, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-3225-8159

exists. This graveyard in Merdivenköy, which is known as Mansur Baba Graveyard, is one of the many historical treasures standing against time. In this graveyard there are numerous tombstones, belonging to both Bektashi and other dervishes, written in Turkish but with a modified form of Arabic alphabet, which is generally referred as Ottoman writing. Thierry Zarcone reported in 1991 that there were 69 tombstones in the graveyard; but unfortunately, only 51 remain today, excluding foot-end stones. These tombstones belong to a period of 168 years, from 1753 to 1921 (from 1166 to 1137, according to Islamic calendar).

In this study, all the tombstones were photographed; the writings were rewritten with Latin alphabet and then simplified to modern Turkish for a better understanding. Our aim was to create awareness and draw attention to the remaining Ottoman tombstones, surviving despite all the neglect and mistreatment, and sharing their contents. These tombstones bear many traces from the past including thoughts, beliefs and aspects of social life.

Keywords: Ottoman tombstones, Bektashi tombstones, Mansur Baba Graveyard, Tekke of Şahkulu Sultan

1. Giriş

Anadolu ve Balkanların fethinde Bektaşî dervişlerinin katkısı göz ardı edilmeyecek kadar büyüktür. Balkanlara giden Bektaşî dervişleri örnek yaşamlarıyla, hoşgörülerıyla orada yaşayanların gönüllerini fethetmiş, onlara umut ışığı olmuşlar, fetihlerin öncesinde ve sonrasında İslâm'ın benimsenmesine katkı sağlamışlardır (Barkan, 1942: 13). Bu çerçevede pek çok Bektaşî inanç önderlerine de toprak tahsis edilerek dergâh ve zaviyelerin kurulması sağlanmıştır (Özlu, 2014: 16). Bunlara Antalya Elmalı'da Abdal Musa, Dimetoka'da Seyyid Ali Sultan, Bursa'da Geyikli Baba, İstanbul Kazlıçeşme'de Eryek Baba ve Şahkulu Sultan örnek olarak gösterilebilir.

Bektaşîlik tarihi açısından en önemli olaylardan birisi, Sultan II. Mahmut tarafından Yeniçeri Ocağı'nın ve onunla bağlantılı olan Bektaşî Tekkeleri'nin 1826 yılında kapatılmasıdır. Bu süreçte binlerce Yeniçeri öldürülmüş, binlercesi ise takibe uğramaktan kurtulamamıştı. Yeniçeri Ocağı'nın pirinin Hacı Bektaş Veli olması nedeniyle Yeniçerilerin, Bektaşî Tekkeleri ile gönül bağı vardı. Yeniçeri Ocağı'nın ortadan kaldırılmasından çok kısa bir süre sonra bütün Bektaşî tekkeleri de kapatılmıştı. Bektaşî babalarının da kimi öldürülmüş, kimi ise sürgüne gönderilmişti. Bektaşî sözü H. 1255 (M. 1839)'a kadar söylenemez olmuştu. Abdülmecid'in tahta çıkışından sonra Bektaşî tekkeleri yavaş yavaş tekrar varlığını göstermeye başlamış ve H. 1267 (M.1850)'de vefat eden Halil Revnâkî Baba'nın himmeti ile evvela Merdivenköy Şâhkulu Sultan Dergâhı uyandırılmış, sonra diğer tekkeler ve zaviyeler açılmıştı (Noyan, 1998: 175).

Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren Türk dinî hayatının iki temel kurumundan biri olan tekkelere dayanarak gelişme göstermiş, bu bağlamda kendisine faydası olabilecek her kişi ve kurumu koruyup desteklemiştir. İdaresi bakımından vakıflar; mazbut, mühlak ve müstesna vakıflar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

Hacı Bektaş Dergâhı da Osmanlı Devleti'nde sekiz müstesna vakıftan birisidir. Buralara gelen gidenlerin ağırlanması ve post-nişinlik hizmetinde bulunan babaların geçimlerinin sağlanması için maddî yardımda bulunulmaktaydı. Bu amaçla, vakıf gelirlerinden belli bir hisse, “hırka bahası” ve “taamiye” adı altında düzenli paralar ödendiği gibi, tamiratları için de ödenek ayrılırdı. Müstesna evkâftan olması nedeniyle de bazı dönemler hariç vergiden muaf tutulmaktaydı. Bektaşî babaları bu dergâhlarda yaşar, ihtiyaçlarını da buradan karşılardı. Fakat bu mekânlar asla miskinlik yeri değildi. Aksine üretim yapıp halkla paylaşılmaktaydı. Derdi olanlara çare aranılan, ümit ve moral verilen, insanları toplumla, çevreyle barışık hâle getirmeye çalışılan âdetâ psikolojik tedavi merkezleriydi. Ömer Lütfü Barkan'ın bir makalesindeki: “Aynı suretle halk ağzında dolaşan ve Bektaşî dervişlerini elinde çapa ile tasavvur eden şu sözler oldukça manalıdır: ‘Bektaşinin çapası, Mevlevinin çivisi.’” (Barkan, 1942: 18) sözleri dervişlerin üretime katılmaları ile ilgili olarak pek çok soruya cevap verecek niteliktedir.

2. Bektaşî Tekkelerindeki Hazireler

Hazîre; külliye, cami, mescit, tekke gibi dini yapıların avlularında yer alan etrafi duvar veya parmaklıkla çevrili mezarlıklara verilen isimdir. Bunlar birkaç mezardan oluşabildiği gibi içlerinde birkaç yüz mezarı barındıranları da vardır. Hazîrelerin ilk çekirdeğini, bitişiğinde bulunan binayı yaptıranın veya o bina ile bağı olan şahısların mezarları oluşturmuştur.

Ölüm, her insan için kaçınılmaz bir sonudur. Yaş ilerledikçe pek çok insanın içini garip duygular kaplar. Bektaşî ârifleri ölümün bedensel anlamda son, fakat manevi âleme ise yeni bir doğuş olduğunu anlatmaya çalışmış, dünyanın geçiciliğini her fırsatta vurgulamışlardır. Konuyla ilgili olarak Rıza Tevfik bir nutkunda şöyle söylemektedir:

Ölümden ürker mi tez ölen kimse?
Çoktan mazhar oldum ben hak nefese,
Bu demi sürerken ecel gelirse,
İşimi bırakıp kaçamam hocam (Tevfik, 1949: 287)

İşte ölüm ötesiyile ilgili bu inancın yüzyıllarca aktarılmaya çalışıldığı yerlerden birisi de Bektaşî Tekkeleri idi. Buralarda bulunan babalar, dervişler kendilerini yolun hizmetine adadıklarından vefatları halinde dergâhın bitişiğindeki hazirelere defnedilirdi. Aynı zamanda bu dergâha gönül vermiş, buradan feyizlenmiş insanlardan bazıları da buralara defnedilmiştir.

Sanat tarihi içerisinde oldukça önemli bir yer teşkil eden Bektaşî mezar taşları, diğer tarikat mezar taşlarına göre farklı stil ve içeriği ile dikkat çekicidir. Bektaşî Tekkelerinin hazirelerinde bulunan bu mezar taşlarına, Bektaşilik inancı, kültürel

yapısı ve kıyafetlerindeki bazı semboller de yansıtılmıştır. Tarikat mezar taşları grubu içerisine giren Bektaşî mezar taşlarındaki bu dekoratif bezeme, tarikat öğretisi ve yaşam tarzı ile ilgili sembolik anlamlarla yüklüdür (Ceylan, 2013: 155). Dönemin değer yargılarına bağlı olarak, mezar taşlarına ölen kişinin inancına, yaşına, sosyal statüsüne, ölüm nedenine ait pek çok konunun genellikle şiirsel anlatımlarla işlendiği görülmektedir.

3. Şahkulu Sultan'ın Kimliği ve Şahkulu Sultan Tekkesi

Dünyada Bektâşîlik'in aşağıda sıralandığı şekilde altı merkez dergâhı bulunmaktadır.

1. Hacıbektaş'taki merkez, Pîrevi
2. Dimetoka'da Seyyid Ali Sultân (Kızıldeli) Dergâhı
3. Antalya, Elmalı'da Abdal Musa Sultan Dergâhı
4. İstanbul Söğütözü'de Karaağaç Dergâhı
5. Kerbelâ'da Abdülmü'min Dede Dergâhı
6. Irak'ta Necef Dergâhı

Bu büyük dergâhlara âsitâne denilirdi. Fakat genel olarak bu söz ile önce Hacıbektaş'taki Pîrevi hatırlanır. Bu altı dergâh, halife makamı sayılan dergâhlardandı. Sonradan Mısır-Kahire'deki Kaygusuz Dergâhı da bunlar arasında sayılmıştır. Mehmet Ali Hilmi Dede Baba, Merdivenköy'de Şahkulu Sultan Dergâhı post-nişini olup kendisine halifelik pâyesi verilince bu dergâh da merkez dergâhlardan birisi olmuştur (Noyan, 2002: 22). Günümüz adresiyle Şahkulu Sultan Dergâhı şu an İstanbul, Merdivenköy, İmam Ramiz Sokak No: 7'dedir.

Vaktiyle çok geniş alanlara sahip olduğu bilinmekle beraber Şahkulu Sultan Dergâhı, şu anda yaklaşık yedi dönüm arazisiyle, Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait olup kira karşılığında Şahkulu Sultan Vakfı adı altında cemevi olarak kullanılmaktadır. Yüksek duvarlarla çevrili alanda 49 adet mezar taşı bulunmaktadır.

Şahkulu Sultan Tekkesi'nin tarihçesi ise kısaca şöyledir: 1329'da Osmanlı-Bizans arasında meydana gelen Pelekanon (Maltepe) savaşının ardından Orhan Gazi üstün gelmişti. Bizanslıların isteği ile başlayan barış görüşmeleri için ilk toplantı Göztepe'de Andronikos'un av köşkünde olmuştur ki, bu köşk şimdiki Merdivenköy Şahkulu Sultan Tekkesi'nin bulunduğu yerdedir. Etrafı tümüyle sık ormanlarla kaplıydı. Orhan Gazi av köşkü kendi sınırları içinde kalmak şartıyla, Bizans ile bir anlaşma yaptı. Buradan bir sınır çizdi. Köşk bir yamaçta olduğundan merdivenlerle çıkılırdı.

Bunun içindir ki yanındaki köy Merdivenköy olarak anıldı. Sultan Orhan, barış şartları arasında köşkü de istemiş ve burasını bir Ahî dergâhı haline dönüştürmüştür.

Bu tekkenin şeyhlerine de Bizans'ı gözetlemek vazifesi verildiğinden kendisine Gözcü Baba deniliyordu. İnanç yönünden Bektaşiliğe çok benzeyen Ahilik zamanla Bektaşilik içinde erimiştir (Noyan, 2002: 150-153).

Tarihte Şahkulu adıyla anılan iki şahsiyet vardır. Bunlardan birincisi Orhan Bey zamanında yaşamış, Bizanslarla yapılan savaşta yararlıklar göstermiş ve adına Âhi Tekkesi kurulmuş olan zattır. Bu tekke daha sonraları Bektaşî Tekkesi olmuştur. Şahkulu Sultan'ın türbesi de burada bulunmaktadır. Pek çok şair ve yazar bu tekkede yetişmişlerdir. Son dönem Bektaşî babalarından ve şairlerden olan divân sahibi Mehmet Ali Hilmi Dede Baba ve Ahmet Edip Harabi bu dergâhın mensuplarıdır. Tekkeye adını veren Şahkulu Sultan'ın hayatına dair kısmi bilgiler bazı kaynaklarda olmakla beraber Bektaşî menâkıbnâmelerindeki diğer birçok şahsiyet gibi hakkındaki bilgiler bütünüyle menkıbelerden ibarettir (Tanman, 2010: 286-289).

Tarihte ismi geçen diğer Şahkulu ise İkinci Sultan Beyazıd (1447-1512) zamanında Antalya civarında yaşamış ve adı bir isyana karışmıştır. Bu ayaklanma zorlukla bastırılmış, yapılan savaşta Şahkulu da öldürülmüştür.

4. Mansur Baba Kimdir?

Mansur Baba'nın kimliği hakkında fazla bilgi mevcut değildir. Kaynaklarda farklı bilgiler olmakla beraber Horasan'dan kırk kişi ile birlikte geldiği, 14. yüzyılda ve Orhan Bey zamanında yaşadığı ortak tespitlerdendir. Bu kırk kişinin asıl isimleri belli olmamakla beraber bilinen isimler şunlardır: Alem Baba (Alemdağ'a adını veren kişi), Şahkulu Baba, Mansur Baba, Eren Baba, Semerci Baba, Buhur Baba, Garipçe Baba, Kartal Baba, Balcı Baba, Mah Baba, Saka Baba, Gül Baba, Sancaktar Baba, Yörük Baba, Gözcü Baba. Kartal, Erenköy, Göztepe gibi semtlerin isimlerinin Kırkların bu civarda farklı zamanlarda şehit düşmeleri ve türbelerinin buralarda olması nedeniyle verildiği bilinmektedir.

Ahmet Rıfki bir eserinde konuyla ilgili olarak şunları bildirmektedir: Şahkulu Sultan, Merdivenköy'deki dergâhın kurucusu olan zattır. Hazret-i Pîr'in erdemli büyük dostlarından olup, Horasan'dan gelmiştir. Evvela Erenköy'e daha sonra Merdivenköy'e yerleşmiş; dergâhı Mansur Baba Hazretleri ile birlikte yapmışlardır (Rıfki, 1328: 53).

Şahkulu Sultan Tekkesi arazisinin arkasında Mansur Baba'nın türbesinin de içinde bulunduğu iki parsel halinde Mansur Baba Haziresi bulunmaktadır. İkinci ve üçgen şeklindeki mezarlığa Kırklar Mezarlığı denilmektedir. Buradaki taşlar da Mansur Baba haziresinin devamı olması nedeniyle bu çalışmaya ilave edilmiştir. Osmanlıca yazılı Bektaşilere ya da diğer tarikat ehli kişilere ait bu mezar taşlarından ayakucu taşları hariç sadece 51 adedi günümüze kalmıştır. Halbuki Thierry Zarcone'nin 1991 yılında yaptığı çalışmasında bunların toplam sayısının 69 olduğu görülmektedir.

(Zarcone, 1991: 29-135). Ayrıca Mansur Baba'nın türbesindeki tamir kitabesi 2003 yılında çalınmış aynı içerikte başka bir kitabe yaptırılıp yerine konulmuştur. Eksilen taşların kısmen çalınmış olduğu kısmen ise yeni yapılan definler nedeniyle toprak altında kaldığı tahmin edilmektedir.

Mansur Baba'nın türbesinde yazılı baş taşı mevcut olmayıp yerinde yaklaşık 2 metre yüksekliğinde ve üzerinde yuvarlak bir taşın bulunduğu silindirik bir taş vardır. Aynı özellikteki bir başka taş Şahkulu Sultan Türbesi'nde de mevcuttur. Mansur Baba Türbesi normal türbelerin iki katı uzunluğundadır. Yukarıda bahsettiğimiz tamir kitabesi, Mustafa Yesâri Baba tarafından yazılmıştır. Aşağıya kaydettiğimiz dörtlükten Mansur Baba'nın türbesi harap bir vaziyetteyken 1883 yılında Yahya Ağa adında bir hayırseverin tamir ettirdiği anlaşılmaktadır. Kitabesinde Mansur Baba'nın Horasan Erenlerinden olduğu ve Şahkulu Sultan ile birlikte buralarda hizmet ettiği, Hallâc-ı Mansûr'a benzediği, onun gibi zamanının büyük bir velisi olduğu ifade edilmektedir.

Harâbe müşrif olmuşdu bu türbe çün dil-i uşşâk
Görüp **Yahya Ağa** nâmında bir merd eylemiş ihyâ
Gelüp Rûm'a beraber Şahkuluyla bunda kalmışdır
Zamân-ı asrının Mansûr'udur bu zât-ı bî-hemtâ
Ketebehu **Mustafa Yesâri Baba** Sene 1299

Dergâhın post-nişinlerinden Mehmet Ali Hilmi Dede baba'nın Şahkulu Sultan ve Mansur Baba için yazmış olduğu bir nutku aşağıdadır.

Türbe-i pâkin kılur ins ü melek dâim tavâf
Hall-i müşkildir kapun sensin rûmûz-ı inkişâf,
Lutfuna mazhar olanlar “Neccinâ mimmâ nehâf”
Hilmî-i bî-çâre abdin cürmünü eyle mu'âf

Bî-devâ kaldım çü-dermân isteyü geldim sana
El-meded yâ Şahkulu Sultân! Yâ Mansûr Baba!

Mehmed Ali Hilmi Dede baba (Karakuş, 2012: 31)

5. Eğerci Baba Kimdir?

Mansur Baba'nın türbesinin arka tarafında Eğerci Baba denen bir zata ait kitâbesiz bir mezar vardır. Bu mezarın baş taşının üst tarafı at eğeri şeklindedir. Ziyâret edenlerin, ata biner gibi bu eğere oturarak isteklerini gönüllerinden geçirmeleri, dileklerde bulunmaları âdet olmuştur. Eğerci Baba, dergâhın canlarından birisidir. Ne zaman yaşadığı bilinmemektedir. Mezarında baş ve ayak taşları yoktur. At eğeri şeklindeki taşı nedeniyle Eğerci Baba, Eğerci Baba veya Eğerci Baba diye anılır ve ermişlerden sayılır. Yürüyemeyen çocukları da buraya götürürler, bu eğere bindirirler

ve dualarının kabulüne vesile olması için Eđer Baba'nın ruhuna fâtiha okurlar. Bezm-i âlem Valide Sultan'ın Eğerci Baba'ya gelip padişah hanımı olmayı istediği için burada dua ettiği Bektaşiler arasında anlatılmaktadır.

6. Mezar Taşlarındaki Bazı Önemli Noktalar

Bu çalışmada, yukarıda da belirtildiği üzere ilgili hazire içerisinde 40 tanesi Mansur Baba Haziresi dâhilinde, 11 tanesi de Kırklar Mezarlığı'nda olmak üzere Osmanlıca yazılmış olan 51 mezar taşı incelenmiştir. Bu taşlar 1166 (milâdî 1753)-1337 (milâdî 1921) yılları arasında yaklaşık 168 yıllık bir döneme aittir.

Mansur Baba Haziresi içinde bulunan bu mezar taşlarında yalnız Bektaşiler değil, Nakşbendî veya Celvetî tarikatına intisap etmiş olanlar ve Ehl-i Beyt muhibbi oldukları belirtilmekle beraber tarikat ismi yazılmamış olanlar da vardır. Ayrıca Merdivenköy'de ikâmet edenlerden pek çok kişinin de adı geçmektedir. Erken yaşta vefat edenler için şiirsel ifadelerin de bulunduğu taşlarda hastalık veya katledilme gibi ölüm nedenlerinin kayıtlı olduğu görülmektedir. Dört adet mezar taşında ise ebced hesabıyla tarih düşürülmüştür.

Hazirenin Bektaşı tekkesi arazisi içinde bulunması nedeniyle Cumhuriyet döneminde de pek çok Bektaşı fukarasının buraya defnedildiği bilinmektedir. Mücerret Tahir Baba, Ali Nutki Baba, Turgut Koca Halifebaba, Advıye Koca Anabacı, Saliha Anabacı, Hasan Tahsin Baba, Ekrem Tokçiftçi Halifebaba, Haşim Açıköz Baba gibi pek çok baba, derviş ve muhip burada yatmaktadır ve yukarıda verilen sayıya dahil değildir.

Osmanlı dönemine ait mezar taşları üzerinde yaptığımız genel araştırmalarda son derece sınırlı bir şekilde doğum tarihlerinin de yazıldığını görmüş olmamıza rağmen burada karşımıza hiç çıkmamıştır. Çizelge 1'de görüldüğü üzere; bu mezar taşlarında “Hüve'l-bâkî, Hüve'l-hallâku'l-bâkî, Hüve'l-Hayyü'l-bâkî, Hu, Besmele” ile başlayanlar önemli bir sayıda olmakla beraber hiçbir giriş kısmı olmadan başlayanların yanında “Âh mine'l-fırâk, Âh mine'l-mevt” şeklinde başlayanlar da vardır. Mesleki aidiyetleri ve memleketleri hakkında bilgilere de bazı mezar taşlarında yer verildiği tespit edilmiştir. Tüm mezar taşları Latin harflerine çevrildikten sonra, günümüz Türkçesiyle daha anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır. Taşların büyük kısmı toprak altında kaldığından ölen kişilerin bazılarının adı ve ölüm yılına ait bilgilere ulaşamamıştır. Yaptığımız çalışmamızda tespitlerimiz, özetle Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Mezar taşları üzerinde yer alan bilgiler ile ilgili genellemeler

Konular	Mezar Taşı Numarası	Toplam adet
Erken yaşta vefat edenler	1, 3, 4, 13, 19, 25, 44	7
Nasihat içerikli taşlar	2, 12	2
Hüve'l-bâkî, Hüve'l-hallaku'l-bâkî, hüve'l-hayyü'l-bâkî	2, 5, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 18, 21, 23, 26, 30, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 44.47	21
Allah bâkî	27	1
Besmele	40	1
Bektaşî taçlı mezar taşları	16, 17, 18, 24, 28, 31	6
Hû	6, 32	2
El-Fatiha	33	1
Hû Dost	16, 17, 18, 25, 28, 31	6
Nakşibendi	29, 37	2
Celveti	40	1
Ebced ile tarih düşürme	16, 17, 18, 24	4
Devlet ricalinden olanlar veya onların ailesinden olanlar	5, 6, 11, 18, 20, 25, 27, 29, 35, 43	11
Ehl-i beyt sevgisi konulu metinler tarikatı belli olmayanlar	7, 8, 25-47-48-49	6
Âh mine'l-firak, Âh mine'l-mevt	3, 4, 11, 19	4

Bu mezarlarda yer alan bilgilerin daha ayrıntılı içerikleri Çizelge 2'de sunulmuştur. Her bir mezar taşının Latin harflerine çevirisi ve günümüz Türkçesi ile sadeleştirilmiş halleri Ek 1'de ve toplam 51 mezar taşına ait fotoğraflar ise Ek 2'de sunulmuştur.

Çizelge 2. Mezar taşlarındaki şahsi bilgiler

NO	ADI	MEMLEKETİ	TARİKAT	VEFAT TARİHİ
1	Salim Efendi oğlu Mehmet Efendi	Eski Zağra	--	12 Zilhicce 1306 (9 Ağustos 1889)
2	Mehmet Ağa oğlu Hasan Efendi	--	--	1320 (1904)
3	Nalbant Selim kızı Lütfiye Hanım	Eski Zagra	--	25 Cemziyühahir 1300 (8 Mayıs 1883)

4	Hasan Usta oğlu Aziz Usta	Merdivenköy	--	27 Muharrem 1308 (12 Eylül 1890)
5	Belgrad sefiri Ziya Bey'in annesi Nev-edâ Hanım	--	--	1294 -1878
6	Mehmet Şakir Bey'in kızı Fatmatü'z-Zehrâ Hanım	Yanya	--	4 Teşrin-i evvel 1311 (16 Ekim 1895)
7	Binbaşı Ali Rıza Bey'in eşi Hadice Nimet Hanım	--	--	6 Muharrem 1309 (12 Ağustos 1891)
8	Siddika Hanım	--	--	1303 - (1887)
9	Ziya Bey'in eniştesi Halim	--	--	1302- (1886)
10	Hacı İbrahim Bey'in kızı Siddika'nın oğlu Ali Bey	Filibeli	--	5 Hazirân 1305 (5 Haziran 1889)
11	Yüzbaşı Emin Efendi'nin oğlu Ali Şükrü Ağa	--	--	20 Zilkâde 1326 (14 Aralık 1908)
12	Mahmut Ağa	Erzincan	--	Ramazan 1308 (Ramazan 1892)
13	Seyyid Süleyman kızı Fâtıma	Merdivenköy	--	--
14	Es Seyyid Halil Ağa	--	--	--
15	Kemahlı Hüseyin Efendinin eşi	--	--	--
16	Kalemtraş ustası Derviş Remzi	--	Bektaşî	1304 - (1888)
17	Lüleci Mustafa Ağa	--	Bektaşî	4 Muharrem 13..
18	Yelken Ustası Ali Usta	Sürmene	Bektaşî	3 Ramazan 1306 (3 Mayıs 1889)
19	Sebze komisyonu başkâtibi Mustafa Rifat Bey	--	--	--
20	Hacı Ahmet oğlu Halil Ağa'nın kızı Huriye Hanım	Merdivenköy	--	18 Ramazan 1316 (28 Ocak 1899)
21	Mustafa Efendinin eşi Şerife Nimetullah Hanım	--	--	13 Şaban 1309 (13 Mart 1892)

22	Fuat Bey'in kızı Pakize Zeliha Hanım	--	--	1335 – (1919)
23	Ahmet	--	--	1196 - (1781)
24	İsmail Paşa'nın kızı Fatma Müzeyyen Hanım	--	Bektaşî	17 Teşrin-i sâni 1317 (1 Aralık 1901) Cumartesi günü
25	Es Seyyid Abdullah Baba	Sultanahmet	Bektaşî	1 Muharrem 1286 (13 Nisan 1869)
26	Mehmet Paşa'nın eşi Fatıma Zehra Hanım	--	Bektaşî	1318 - (1900)
27	Basmacı Ustası Davut oğlu Hacı İsmail'in oğlu Muhammed Ağa	--	--	19 Recep 1269 (28 Nisan 1853)
28	Kaptan-ı Derya Gazi Süleyman Paşa'nın torunlarından Seyyid Mahmûd Aziz Bey	--	--	30 Zilhicce 1321 (3 Mart 1904)
29	Tophâne-i Âmire Muhâsebe kalemi hulefâsından Muhyiddin Bey	--	Bektaşî	26 Cemaziyülevvel 1328 (5 Haziran 1910)
30	Ahmet Abdi Efendi	--	--	8 Zilkade 1272 (11 Temmuz 1856)
31	Şerif Muhammed Nâyab Efendî	--	Nakşbendî	6 Zilkade 1251 (27 Mart 1833)
32	Hacı Mebnî	--	Bektaşî	--
33	Edhem Bey'in oğlu Ali Bey'in kızı Makbûle Hanım	Merdivenköy	Bektaşî	11 Taşrinievvel 1313 (23 Ekim 1897)
34	Şeyh Abâyî Ali Efendi	--	--	10 Recep 1166 (13 Mayıs 1753)
35	Arabacı Emirli oğlu Hüseyin Ağa	--	--	9 Recep 1255 (Milâdi 18 Eylül 1839)
36	Ferik İshak Cevdet Paşa'nın kayınvalidesi Fâtıma Febîh Hanım	--	--	1324 – (1908)
37	İbrahim oğlu Hasan Ağa	Lüleburgaz	--	Sene 1337 - (1921)

KIRKLAR MEZARLIĞI				
38	İskele gümrükçüsü Selim Ağa	--	--	22 Recep 1226 - (23 Temmuz 1811)
39	Merdivenköy imamı Ali Rıza Efendi	Akşehirli	Nakşebendî	28 Cemaziyelahir 1309 29 Ocak 1892
40	Muhammed Şükrü Efendi	Merdivenköy	--	11 Cemâziyyülevvel 1309 12 Ocak 1892
41	Şerife Hadice Hanım	--	--	11 Muharrem 1207- (27 Ağustos 1792)
42	Hacı es Seyyid Muhammed Râşid Efendi	--	Celvetî	25 Muharrem 1240- (19 Eylül 1824)
43	Es Seyyid Mustafa Efendi	--	--	4 Muharrem 1311 19 Temmuz 1893 Salı günü
44	Mehmed Şükrü Efendinin annesi Hâce Hadice	Merdivenköy	--	1290 - 1874
45	Seyyid Muhammed Ârif Efendinin cariyesi Havva Hatun	--	--	26 Muharrem 1240 (20 Eylül 1824)
46	Mehmed Şükrü Efendinin eşi Münevver Hanım	Merdivenköy	--	1303- (1887)
47	Şaban oğlu Veysel Efendi	Üsküp- Orhaneli	--	1910-1928
48	Es Seyyid Veli Ağa	--	--	19 Recep 1218 (4 Kasım 1803)
49	Zelûli Aşiretinden Belu'nun Kerdeşi Osman Beşer	--	--	1228 (1813)
50	Küllema dehalet aleyha Zekeriyel mihrâbe Al-i İmran Suresi 37.	--	--	--
51	Mustafa Yesâri Baba tarafından yazılan kitabe 1299	--	--	--

7. Sonuç

Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren kendisine faydalı olabilecek her kişi ve kurumu koruyup desteklemiştir. İslâm'ın tasavvufî bir yorumu olan Bektaşilik; Osmanlı Devleti'nin kurulduğu dönemlerden Bektaşi Tekkelerinin kapandığı 1826 yılına kadar toplum hayatında oldukça önemli bir yere sahip olmuştur. Anadolu ve Balkanların fethinde Bektaşi dervişlerinin katkısı göz ardı edilmeyecek kadar büyüktür.

Osmanlı'nın hüküm sürdüğü Balkanlarda, Bektaşi dervişleri örnek yaşamlarıyla, hoşgörülerıyla orada yaşayanların gönüllerini fethetmiş, İslâm'ın benimsenmesine katkı sağlamışlardır. Yeni kazanılan alanlarda Fütuhat ricali, Alperenler denilen gönül erlerine dergâhlarını kurmaları için araziler verilmiş, maddi ve manevi olarak desteklenmişlerdir. Tekkelerde hizmet eden babalar ve dervişler, ekip biçerek kazandıklarını ve kendilerine tahsis edilmiş gelirleri, gelen gidenlere yedirmiş, onları her konuda bilgilendirmiş, gönül dünyalarına ümit ışığı olup hayata tutunmalarını kolaylaştırmışlardır. Buralarda hizmet eden babaların, dervişlerin vefatı halinde tekkenin yanındaki hazire denilen yerlere defnedilmişlerdir. Bu hazirelere yapılan türbeler zamanla pek çok kişinin ziyaret ettiği yerler haline gelmiştir. Gönül ehli bu insanlardan etkilenenlerin de daha sonra aynı hazirelere defnedildikleri anlaşılmaktadır. Hazireler genellikle dergâhı ilk inşa eden kişinin ismiyle anılmıştır.

Şahkulu Sultan ve Mansur Baba, Horasan erenlerindendi ve Orhan Gazi'nin Bizanslılarla yaptığı anlaşma sonucunda, ilgili arazi irtibat merkezi amacıyla kendilerine Ahi tekkesi olarak tahsis edildi, daha sonraları Bektaşi tekkesi olarak hizmetlerini sürdürdü. Şahkulu Sultan Tekkesi arazisinin arkasında Mansur Baba'nın türbesinin de içinde bulunduğu iki parsel halinde Mansur Baba Haziresi bulunmaktadır.

“Geçmiş olmayanın geleceği olmaz” şeklinde bir atasözümüz vardır. Ağacın topraktan ayrı yaşaması nasıl mümkün değilse, toplumların da geçmişini inkâr ederek ya da yok sayarak yaşaması mümkün değildir. Dünyanın pek çok yerinde devletler kendi kültürlerine, tarihine değer verir ve onları korumaya çalışırken bizim millet olarak buna ilgisiz kalmamız düşünülemez. Bu bakış açısıyla mezar taşları, tarihi tüm yapılar, kitabeler, hazireler toplumumuzun tapu senedi ve geçmişten geleceğe ulaşılan kültür köprüleri durumundadır. Onların kaybedilmesi, görmemezlikten gelinmesi ise kimlik problemini, aidiyet sorunlarını beraberinde getirmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz bu hassasiyetler çerçevesinde, bu çalışmada Mansur Baba Haziresi'nde, Osmanlı döneminden ayakta kalan son mezar taşlarını okuyucuların bilgisine sunmaya çalışılmıştır. Yaklaşık 168 yıllık bir döneme ait bu taşlar sayesinde, geçmiş dönemlerde yaşamış insanların duyguları, acıları, inançları ve sosyal yaşamları hakkında bilgi verecek pek çok ipucu bulunmaktadır.

Kaynakça

- Barkan, Ömer Lütfi (1942). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kolonizatör Türk Dervişleri. Türkler*. C.9. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Karakuş, Gülbeyaz (2012). *Mehmet Ali Hilmi Dede Baba Divânı*. İstanbul: Revak Kitapevi.
- Noyan, Bedri (1998). *Bütün Yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik*, C.1. Ankara: Ardıç Yayınları.
- . (2002). *Bütün Yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik*, C.5. Ankara: Ardıç Yayınları.
- Özlu, Zeynel (2014). "Bektaşî Tekkelerinin Gelirlerine Dair Gözlemler". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 69: 15-40.
- Öztürker, Hazal Ceylan (2013). "Bektaşî Mezar Taşları Üzerine Bir İnceleme: Şemsi-Baba Tekkesi Örneği". *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 4: 155.
- Rıfki, Ahmed. (1328). *Bektaşî Sırrı*. İstanbul: Dersaadet Karabet Matbaası.
- Tanman, M. Baha (2010). "Şahkulu Sultan Tekkesi." *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.38. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay., s. 286-289.
- Tevfik, Rıza. (1949). *Serab-ı Ömrüm*. İstanbul: Kenan Matbaası.
- Zarcone, Thierry. (1991). *Anatolia Moderna: Yeni Anadolu*, Sayı II. Jean Maisonneuve, 11, rue Saint-Sulpice (Paris 6e) et Institut Français d'Etudes Anatoliennes d'Istanbul.

EKLER

EK 1. Mansur Baba Haziresi Mezar Taşlarının Latin harflerine çevirisi ve yaklaşık anlamları

No: 1

Âh bir kuş idim uçdum yuvadan
Ecel ayırdı beni anam ile babamdan
Eski Zağra muhâcirlerinden
Evliyâ oğlu Sâlim Efendinin
Mahdûmu **Mehmed Efendi** rûhuna fâtiha
Sene 1306 fi 12 zilhicce

Âh bir kuş idim uçdum yuvadan
Ecel ayırdı beni anam ile babamdan
Eski Zağra muhâcirlerinden
Evliyâ oğlu Sâlim Efendi'nin
oğlu **Mehmed Efendi** rûhuna fâtiha Sene 9
Ağustos 1889

No: 2

Hüve'l-bâkî
Dikkat ile nazar kıl şu mezârımın taşına
Âkıl isen gâfil olma aklını al başına
Salınup gezerken âkîbet bak ne geldi başıma
Nihâyet turâb oldum taş dikildi başıma
Merhûm Mehmed Ağanın mahdûmu
Hasan Efendi rûhuna fâtiha sene 1320

Hüve'l-bâkî
Dikkatle bak şu mezârımın taşına
Aklın varsa gâfil olma aklını al başına
Salınup gezerken sonunda bak ne geldi başıma
Nihâyet toprak oldum taş dikildi başıma
Merhûm Mehmed Ağa'nın oğlu
Hasan Efendi rûhuna fâtiha
Sene 1904

No: 3

Âh mine'l-mevt!
Henüz kadem basmadım on yedi yaşıma hemân
Dünyâda murâd almadan cinâna oldum revân
Vâlideme sabırlar ol Râhim ü Rahmân
Eski Zağralı Nalband Sâlim Ustanın
Kerimesi **Lütfiye Hanım**'ın rûhu için fâtiha
Sene 1300 fi 25 cemâziyyü'l-âhir

Âh şu ölüm!
Henüz basmadım on yedi yaşıma
Dünyada muradımı almadan gittim cennet
yoluna
Anneme Allah sabırlar versin
Eski Zağralı Nalbant Salim Usta'nın
Kızı **Lütfiye Hanım**'ın rûhu için fâtiha
Sene 8 Mayıs 1883

No:4

Âh mine'l-mevt!
Sarây-ı gülşen-i fânide nâzik gül idim âhir
Bâd-ı ecel erişdi vücûdum gül gibi soldı
Hümâ gibi uçardım ben semâ-yı dehr-i
ikbâlde
Düşüp yer altına cismim bu âlemde nihân
oldı
Bu gençlikde benim derdime dermân olmadı
kimse

Âh şu ölüm!
Gül bahçesinde nazik bir gül idim
Ecel rüzgârı geldi sonunda gül gibi soldum
Hüma kuşu gibi ikbal dünyasının göğünde
uçardım, bedenim toprak altına düşüp
kayboldu.
Bu gençlikte kimse derdime derman olmadı
Ne çare yirmi yedi yaşında ecel geldi
Merdivenköy'den Hasan Usta'nın oğlu
Aziz Usta'nın ruhu için el fâtiha
Sene 12 Eylül 1890

Yigirmi yedi yaşıma girdim ne çare kim ecel geldi
Nerdübân karyesi sâkinlerinden Hasan
Ustanın mahdümü **Aziz Ustanın**
Rûhu için lillahi'l-fâtiha
Sene 1308 fi 27 Muharremü'l-harâm

No: 5

Hüve'l-hallâkü'l-bâki
Ecille-i ricâl-i Devlet-i Âliyyeden
Belgrad sefiri Sa'âdetlü Ziyâ Begefendi
hazretlerinin
Büyük vâlideleri **Nev-edâ Hanımın**
Rûhu için fâtiha sene 1294

Bâki sonsuz olan O'dur
Devlet büyüklerinden
Belgrat elçisi Ziya Bey'in annesi
Nev-edâ Hanım'ın ruhu için fâtiha
Sene 1878

No: 6

Hû
Mülgâ Meclis-i Mâliyye re'isi Yânyalı
Muhammed Şâkir Begin kerîmesi
Fâtmatü'z-Zehrâ Hanımın kabr-i şerifidir
Sene 1311 fi 4 Teşrîn-i evvel

Hü!
Mülgâ Meclis-i Mâliyye Başkanı Yânyalı
Muhammed Şâkir Bey'in kızı
Fâtmatü'z-Zehrâ Hanım'ın kabr-i
şerifidir. Sene 16 Ekim 1895

No: 7

Hüve'l-bâki
Zevce-i sâdıkası Mîr Ali Râzînin
Genç iken göçdi nasıl ağlamasın çeşmânı
Buldı bu fâci'a eyyâm-ı Muharremde vukû'
Mazhar-ı sırr-ı Hüseyin itmiş onu Yezdânım
Peyrev-i ü âl-i abâ muhlise bir cân idi âh
Sözümün sıdkını te'yid idiyor vah dâ'im
Ağlayup bağı yanık zevci dedi târihin
Azm-i firdevs-i bekâ eyledi **Ni'met Hanım**
Sene 1309 fi 6 Muharrem
Viyana sefiri utûfetlü Ziya Begefendi
Hazretlerinin hemşiresi ve Mekâtib-i 'Askeriyye
Mu'allimlerinden binbaşî rif'atlı Ali Râzî
Begin halilesi **Hadice Ni'met Hanım**
Rûhuna el fâtiha

Baki olan O'dur
Mîr Ali Râzî'nin sâdik eşi idi
Genç yaşta öldü gözler nasıl ağlamasın
Bu feci olay Muharrem ayında oldu
Allah onu Hüseyin'in sırrında yaratmış
Ehl-i Bey'te bağı sâdik bir can idi
Bu sözlerimi doğruluyor, bağı yanık eşi
Devamlı ağlayıp bu tarihi söyledi
Firdevs cennetine gitti **Nimet Hanım**
Sene 12 Ağustos 1891
Viyana sefiri Ziya Bey'in kızkardeşi
Askeri okullar binbaşısı Ali Râzî Bey'in eşi
Hatice Nimet Hanım'ın ruhuna el fâtiha

No: 8

Hüve'l-hallâkü'l-bâki
Muktezâ-yı emr-i Hakdır
Her 'amelden olma mes'ül

Bâki olan O'dur
Hak'kın emri gereğidir.
Her şeyden sorumlu olma

Hayr eden dünyâda elbet
Hak yanında ola makbûl
Pek muhibbe-i sâdikaydı
Nezd-i Pîr'e oldı mevsûl
Rûh-ı **Sıdıka** Hanım da
Râh-ı cilvegâhda meşğul sene 1303

No: 9

Hüve-l-hallâku'l-bâkî
Evlâd ü iyâli ile bin yıl yaşasınlar
Yâ Râbb uzun it ömrünü sen Mir Ziyânın
Rekz itdi eniştesi **Halim**'e bu taşı bak
Gösterdi yine şânını ez-cümle gnânın
Olsa o cihânda nola bin ni'mete nâ'il
Pek sevgili bir bendesidir âl-i abânın
Râzi diyeyim ben de mücevher ile târîh
Her rütbesine kâ'il ola kul Hüdânın sene 1302

No: 10

Hû
Filibeli Dervîş Paşa-zâde Hâcî
İbrâhîm Begin kerîmesi Sıdıka Hânımın
mahdûmu **Ali Beğ**in kabri-i şerîfidir
Sene 1305 fi 5 Hazirân

No: 11

Âh mine'l-fırâk
Çâr-eburü bir dilâver nâ-gehân
Yeryüzünde yürür iken şâdman
Zâlimin bıçağı kırdı pâzûsını
Azm-i Firdevs-i cinân itdi hemân
Merhûm Yüzbaşı Emîn Efendinin
Mahdûmu yigirmi altı yaşında
Düşmânı tarafından katl olunan
Ali Şükrü Ağanın rûhuna fâtiha
20 Zilkâde 1326

Dünyada hayır işleyen elbet
Hakk yolunda olur makbul
Oldukça sâdik muhibiydi
Pîr'in yanına kavuştu
Sıdıka Hanım'ın ruhu da
Cilvegâhda meşğul. Sene 1887

Bâkî sonsuz olan O'dur
Evlatları ile bin yıl yaşasınlar
Yâ Rabb, Ziya Bey'in ömrünü uzun et
Eniştesi **Halim**'in mezar taşını o buraya dikti
Yine bütün güzelliklerini, zenginliğini gösterdi
Bu cihanda bin nimete kavuşsa ne olur
Pek sevgili bir bendesidir Ehl-i Bey'tin
Razi, ben de mücevher gibi tarih diyeyim
İnsanlar Allah'ın her şeyini beğenen olsun
Sene 1886

Hü!

Filibeli Dervîş oğlu
Hacı İbrahim Bey'in kızı Sıdıka Hanım'ın
oğlu **Ali Bey**'in kabridir. 5 Haziran 1889

Âh bu ayrılık!
Henüz bıyığı yeni çıkmış mutlu
Güzel bir delikanlı iken
Zâlimin bıçağı kırdı kolunu
Cennet doğru uçup gitti
Merhum Yüzbaşı Emin efendinin
Oğlu yirmi altı yaşında
Düşmanı tarafından katledilen
Ali Şükrü Ağa'nın ruhuna Fatiha
Sene 14 Aralık 1908

No: 12

Hüve'l-bâkî
Ziyâretten murâd bir duâdır
Bugün bana ise yarın sanadır
Merhûm ve mağfûrleh Erzincanlı
Mahmûd Ağanın rûhu için lillahi'l-fâtiha
Sene 1308 Ramazân

Bâkî sonsuz olan O'dur
Ziyâretten amaç bir duadır
Bugün bana ise yarın sanadır
Allah'ın rahmeti ve affi Erzincanlı
Mahmud Ağa'nın üstüne olsun.
Ruhu için el fâtiha. Sene 1892 Ramazan

No: 13

Âh mine'l-mevt
Nazar eyle mezârımın taşına âkıl
İsen gâfil olma aklını al
Başına salınup gezerdim âkıbet türâb
Oldum taş dikildi başıma
Nerdübân karyesi Seyyid Süleymân
Kerimesi merhûme **Fâtıma**

Âh şu ölüm!
Aklın varsa gafil olma
Mezar taşıma bak
Ve aklını başına al.
Dünyada salınıp gezerdim,
Sonunda toprak oldum,
Başıma taş dikildi
Merdivenköy'den Seyyid
Süleyman'ın kızı **Fatma**

No: 14

Hüve'l-bâkî
Âh ile zâr kılarak gençliğime doymadım
Çün ecel peymânesi tolmuş murâdım almadım
Hasretâ fânî cihânda tûl-i ömri sürmedim
Fürkatâ takdir bu imiş tâ ezelden bilmedim
Seyyid Bekir Ağa-zâde merhûm ve mağfûr
Hâseki es-Seyyid Halil Ağanın
Rûhî'çün rızâenlillah el-fâtiha sene 1210

Bâkî, sonsuz olan O'dur
Âh ile zâr kılarak gençliğime doymadım
Ecel şarabını içtim murat almadım
Yazık! Fânî dünyada uzun yaşamadım.
Ah ayrılık! Ezelden takdir bu imiş
bilemedim
Seyyid Bekir Ağa'nın oğlu
Haseki es Seyyid Halil Ağa'nın
Ruhuna Allah rızası için el fâtiha sene 1795

No:15

Hüve'l-bâkî
Emr-i Hakdır nev'i emrâz girdi nâzik tenime
Bulmadı sıhhat vücûdum sebep oldı mevtime
Çıkdım tağlar başına sahrâya hâcet kalmadı
İçdim ecel şerbetini Lokmana hâcet kalmadı
Yapıldı cennet sarayım mi'mâra hâcet kalmadı
Kemâhlı Hüseyin Efendinin zevcesi
... ..¹

Bâkî, sonsuz olan O'dur
Hakk'ın emridir hastalık girdi
Bu sebepten vücudum sıhhat bulmadı
Yardım edebilecekler dağlar başına
Düzlüğe, çareye gerek kalmadı
Ecel şerbetini içti Lokman'a gerek kalmadı
Cennette sarayım yapıldı ömre gerek
kalmadı
Kemahlı Hüseyin Efendi'nin eşi

¹ Bu kısım toprak altında kaldığından okunamadı.

No: 16-17-18**Soldaki mezar taşı:**

Hü Dost!

Ferâmûş etme mevti kıl ziyâret kabr-i mevtânı
 Nihâyet başına bir gün dikerler seng-i hârâyı
 Kalemtraşçılık fenninde mâhir cân idi hem de
 Melâmi meşreb idi sevmedi teyzîn û zibâyı
 Letâ'if- gûy-ı 'irfân zât idi hem de pîr-i fânî idi
 Nidâ-yı ırcî'ide tâc edindi emr-i Mevlâyı
 Cenâb-ı Hâcî Bektaş-ı Velîye intisâbından
 Tecerrüd neş'esi ile mest olup terk etdi dünyâyı
 Zebânım hüznle Sıdkî dedi bir cevherin târih
 Bu **Dervîş Remzî** nûş itdi o sâf-ı câm-ı ukbâyı
 Sene 1304

Ortadaki Mezar taşı:

Hü Dost!

Pâk-tînet lüleci olmuşdı bir merd-i latîf
 Hâk-i pây-i Hazret-i Hünkâr iken bî-kâl û kâl
 Baş açık yalın ayak girmiş erenler bezmine
 Mâ-sivâyı terk ile bu cân fedâ ve ehl-i hâl
 Aşk ola sâbit-kademmiş işte ikrârında kim
 Aşr-ı mâtem içre kıldı hânedâna ittisâl
 Geçdi evkât û zamânî âlem-i tecrîdde
 İtmek için hûrî vü gilmân ile zevk-i visâl
 Kim dahîl-i keşti-i âl-i abâdir lâ-cerem
 Vâsıl-i mersâ-yı vuslat eyler anı Zü'l-celâl
 Destgîr-i Mustafa vü Mürtezâ olsun ebed
 Kandrup şubbân-ı cennet diye kevserdür bu âl
 Çıkdı bâ harf-ı mücevher taşına târih Nebîl
 Hakla hak oldu eyü **Mustafâ Ağa** bu sâl
 sene 13..² fi 4 muharrem

Hü Dost!

Ölümü unutmâ ölenleri ziyaret et
 Sonunda bir gün başına bir taş dikerler
 Kalemtraş mesleğinde usta bir can idi
 Melâmî meşreb idi süse önem vermedi
 Latîf, irfan sahibi yaşlı bir zât idi
 “Dön” nidasındaki Mevlâ emrini başına
 taç edindi. Mest olup Hacı Bektaş Velî'ye
 bağlandı dünyayı terk etti.
 Hüzünlü bir halde Sıdkî bu tarihi yazdı
 Bu Dervîş Remzî ahiret şerbetini içti
 Sene 1888

Hü Dost!

Güzel huylu mert bir lülecidy
 Dedikodudan uzak, Hazret-i Hünkâr'ın
 ayağının toprağı olmuştu
 Baş açık yalın ayak dünya hırsından uzak
 girmişti erenler meydanına
 Aşk olsun ona, ikrarında kararlıydı.
 On muharrem günü yola girdi
 Ömrü dünyevi şeylerden arınma ile geçti
 Huri ve gilman ile zevkle kavuşmak için
 Ehl-i Beyt'in gemisine dahil olmuştur
 Allah onu limanda kavuşturur şüphesiz
 Muhammed ve Ali elinden tutucusu olsun
 Cennetteki Kevser onu doyursun
 Noktalı Ba (↔ = 2) harfi çıktı mücevher
 taşına kavrayışlı kişi için tarih oldu. (*Sadece
 noktalı harflerin sayı değerleri toplanarak ve
 bundan 2 çıkarılarak ölüm tarihi belirtilmiştir.*)
 Bu yıl Hakk ile hak oldu iyi Mustafa Ağa.
 Sene 4 Muharrem 18..

² Bu kısım toprak altında kaldığından okunamadı.

Sağdaki Mezar Taşı:

Hû Dost!

Eyleme rağbet bu fânî mülke kılma i'timâd
 Kimseye bâkî değildir işbu gülzâr-ı 'adım
 Sürmeneli yelken ustası bu Ali Ağanın
 Söndü yelken-veş kanâdil-i hayâtı bî-nesîm
 Hacı Bektaş Veli'ye bende-i sâdık idi
 İntisâb etmişdi sıdk ile olup kalb-i selîm
 Mâcerâ-yı Kerbelâyı yâd idüp leyl ü nehâr
 Gözlerinden akırdı seyl-veş eşk-i hamîm
 Çıkdı kırk bir er dedi Hilmî Dede târihini
 Cilvegâh olsun **Ali Usta**'ya firdevs-i na'im
 Sene 1306 fi 3 Ramazân

No: 19

Bâb-1 ser-'askerî ikinci ş'u'be hulefâsından
 sebze
 komisyonu baş-kâtibi **Mustafa Rifat** Beğ
 rûhu için
 fâtiha

No: 20

Âh mine-l-mevt
 Hey meded bulunmadı emrâzının bir çâresi
 Genç yaşında tekmi l imiş meger kim va'desi
 Gelse Lokmân neylesün tolmış ecel
 peymânesi
 Cennet içre şimdi oldu lânesi
 Yansun rûz-ı mahşere kadar garîb vâlidesi
 On altı yaşında dükenmiş fakîrin dânesi
 Nerdübân karyesi sâkinlerinden Hacı Ahmet
 oğlu
 Halil Ağa'nın kerîmesi **Huriye Hanımın**
 Rûhuna fâtiha sene 1316 fi 18 Ramazân

No: 21

Hâssa Ordusu, Muhâsebecisi merhûm
 Mustafa Efendî halilesi Şerife Nimetullah
Hanımın rûhuna fâtiha
 Sene 1309 fi 13 Şa'bân

Hû Dost!

Bu fani dünyaya inanıp değer verme
 Bu sahipsiz gül bahçesi kimseye kalmaz
 Sürmeneli yelken ustası bu Ali Ağa'nın
 Hayatın kandili, rüzgarda, yelken gibi
 söndü. Hacı Bektaş Veli'nin sâdık
 bendesiydi.
 Temiz kalpli olup Sadakatle ona
 bağlanmıştı
 Gece gündüz Kerbelâ'yı yâd ederdi
 Yakınları sel gibi gözyaşı akıtı
 Çıkdı kırk bir dedi Hilmî Dede târihini
 Firdevs cenneti **Ali Usta**'nın mekânı
 olsun. Sene 3 Mayıs 1889

Bâkî, sonsuz olan O'dur!

Harbiye Nezareti, Serasker kapısı ikinci
 Şube halifelerinden sebze komisyonu baş
 Kâtibi **Mustafa Rifat Bey** ruhu için fâtiha.

Âh şu ölüm!

İmdat! bir çare bulunamadı şu hastalığına
 Genç yaşta meğer vadesi tamamlanmıştı
 Lokman Hekim gelse de ne yapsın dolmuş
 ecel kadehi.

Onun yuvası şimdi cennet içindedir.

Mahşer gününe kadar yansın zavallı annesi
 On altı yaşında tükendi zavallının ömrü
 Merdivenköy sâkinlerinden Hacı Ahmet
 oğlu

Halil Ağa'nın kızı **Huriye Hanım**'ın ruhuna
 fâtiha. Sene 28 Ocak 1899

Hassa Ordusu muhasebecisi
 Mustafa Eefndî'nin eşi
 Şerife Nimetullah
Hanım'ın rûhuna fâtiha
 Sene 13 Mart 1892

No: 22

Hüve'l-bâkî
Fû'âd Beg'in kerimesi **Pâkize**
Zelîhâ Hanımın rûhuna
fâtiha sene 1335

Bâkî, sonsuz olan O'dur!
Fuat Bey'in kızı **Pâkize Zelîha Hanım**'ın
Ruhuna fâtiha sene 1919

No: 23

Bahr-i şâhî bu..³
Yoluna cân fedâ
İtdi ....lı
Ahmedin rûhuna fâtiha
Sene 1196 (milâdi 1781)

No: 24

Hüve'l-hayyü'l-bâkî
Şâhkulî Sultân hazretlerinin Dergâh-ı şerîfî
müntesibânından
Merhûm İsmâil Âdil Paşa kerimesi
merhûme **Fâtıma Müzeyyen Hanımın**
kabr-i şerîfesidir.
Rûhu için rızâen lillahi te'âla
el-fâtiha Sene 1319 fi 19 Şa'bân
Sene 1317 fi 17 Teşrin-i sâni Yevm-i cum'aertesi

Bâkî diri, sonsuz olan O'dur!
Şâhkulu Sultan Hazretleri'nin dergâhına
bağlı
Olanlardan merhum İsmail Âdil Paşa'nın
kızı
Merhum **Fatma Müzeyyen Hanım**'ın
kabiridir
Ruhuna Allah rıza için el fâtiha
Sene 1 Aralık 1901 cumartesi günü

No: 25

Hü Dost!
El çeküp bi'l-cümleden itdim bekâya rihleti
Terk idüp geriye mâl mülk-i devleti
Kim gelüp kabrim ziyâret eyleyen ihvânımız
Okusunlar rûhum için kul hüvallahu âyeti
Bende-i âl-i abâ Sultânahmedli **Es-Seyyid**
Abdullah Baba
Rûhuna fâtiha sene 1286 gurre-i muharrem

Hü Dost!
Her şeyden el çekip bâkî âleme gittim
Malı mülkü ve zenginliği terk ettim
Kabrimi ziyâret eden ihvanımız
Okusunlar ruhum için kul huvallahu
Ehl-i Beyt bendelerinden Sultanahmetli
Es Seyyid Abdullah Baba
Ruhuna fâtiha sene 1 Muharrem 1286
(13 Nisan 1869)

No: 26

Hü Dost!
'Asker-i merhûm Mehmed Paşa'nın menkûhası
Fâtıma Zehrâ Hanım oldu bu kabr içre nihân
İki ferzend ile üç duhter bıraktı fânide

Hü Dost!
Merhum asker Mehmet Paşa'nın eşi
Fatma Zehra Hanım'ın iki erkek üç kız evlat
Bırakıp sonsuzluk yeri olan Adn Cenneti'ne
gitti

³ Bu kısım silik olduğundan okunmadı.

Oldı gülzâr-ı bekâya cennet-i adne revân
 Bende-i âl-i abâ idi tamâm ol âile
 Hubb-ı Ehl-i beyt ile olmuşdı cümle kâmrân
 Şâfi'î olsun anın mahşerde **Zehrâ Betül**
 Rahmet itsün cânına perverdigâr-ı müste'ân
 Geldi üç er söyledi Hilmi Dede târîhini
 Cennet-i a'lânı kıl yâ Rabb bu
Zehrâ'ya mekân sene 1318

No: 27

Hüve'l-hayyü'l-bâki
 Beni kıl mağfîret ey Rabb-ı yezdân
 Be-hakk-ı arş-ı a'zam nûr-ı Kur'ân
 Gelüp kabrim ziyâret eden ihvân
 Okuyalar rûhuma bir fâtiha ihsân
 Basmacı ustası merhûm
 Ve mağfûr Dâvud oğlu
 El-Hâcc İsmâ'il Ağa
 İbn-i **Muhammed Ağanın**
 Rûh-ı şeriflerine rızâen
 Lillahi te'âla fâtiha sene 1269 fi 19 b

No: 28

Allah bâki
 Ricâl-i devlet-i aliyyeden
 Kapûdân-ı Deryâ Gazi
 Süleymân Paşa ahfâdından
 Ve evkâf-ı hümâyun
 Meclis ve idâre azâsından
Es-Seyyid Mahmûd Aziz
Beğîn rûhu için
 Rızâen lillahi te'âlâ fâtiha
 Sene 1321 fi 30 Zi'l-hicce
 Sene 1320 fi 3 mart

Bütün ailesi Ehl-i Beyt'e bağlı idi
 Ehl-i Beyt sevgisi ile mutlu olmuşlardı
 Fatimatü'z-Zehra mahşerde şefaâtçisi olsun
 onun, rahmet etsin ona Allah
 Geldi üç er söyledi Hilmi Dede tarihini
 Yâ Rabbim bu **Zehrâ'**nın mekânını cennet kıl
 Sene 1900

Bâki olan O'dur!

Yâ Rabbi arşın ve Kur'ân'ın hakkı için beni
 bağışla
 Benim kabrime ziyaret için gelen ihvan
 Lütfedip basmacı ustası merhum Davut
 oğlu el
 Hac İsmail Ağa'nın oğlu **Muhammed**
Ağa'nın
 Ruhuna Allah rızası için okusunlar bir fâtiha
 Sene 28 Nisan 1853

Bâki olan Allah'tır!

Devlet büyüklerinden Kaptan-ı derya
 Gazi Süleyman Paşa'nın torunlarından
 Vakıflar Genel Müdürlüğü Meclisi İdare
 Üyelerinden
Es Seyyid Mahmut Aziz Bey'in ruhuna
 fâtiha
 3 Mart 1904

No: 29

Hü Dost!

Tarikat-ı aliyye-i Bektâşiyeden
 Mehmed Ali Dede Baba hazretlerinin
 Evlâdlarından Tophâne-i Âmire
 Muhâsebe kalemi hulefâsından
Muhyiddin Begin rûhu için el-fâtiha
 Sene 1328 fi 26 Cemâziyyü'l-evvel

Hü Dost!

Yüce Bektaşî Tarikatinden ve
 Mehmet Ali Dede Baba hazretlerinin
 Evlatlarından Tophâne-i Âmire
 Muhâsebe kalemi halifelerinden
Muhyiddin Bey'in ruhu için el fâtiha
 Sene 5 Haziran 1910

No: 30

Bâ rütbe-i sâlise hâcegân-ı Divân-ı
 humâyûndan ve Mâliye
 Mektûbcısı hulefâsından
 Merhûm ve mağfûr el-muhtâc
 Îlâ rahmeti Rabbihi'l-gafûr
Ahmet Abdî Efendinin
 Ve cemî ehl-i imân ervâhi-içün
 Lillâhi el-fâtiha sene 1272 fi 8 zâ

Divân-ı Hümayun'dan üçüncü
 Rütbedeki Maliye mektupçularından
 Merhum ve Allah'ın rahmetine muhtaç
Ahmet Abdî Efendi'nin ve bütün
 İman ehli kişilerin ruhu için el fâtiha
 Sene 11 Temmuz 1856

No: 31

Hüve'l-bâkî
 Rütbe-i sâlis hâcegân-ı divân-ı humâyûndan
 Ve tarik-ı aliyye-i Nakşibendiyyeden
 Merhûm ve mağfûrunleh el-muhtâc
 Îlâ rahmeti Rabbihi'l-gafûr
 Şerif **Muhammed Nâyâb Efendi**
 Rûh-ı şerifi için rızâen lillah
 El-fatihâ. Sene 1248 fi 6 zâ

Bâkî olan O'dur!
 Divan kâtiplerinden yüce Nakşibendi
 Tarikati'nden merhum, Allah'ın
 Rahmetine muhtaç Şerif Muhammed
Nâyâb Efendi'nin ruhuna Allah rızası
 İçin ruhuna el fâtiha. Sene 27 Mart 1833

No: 32

Hü Dost!

Her gelen içdi cihâna âkıbet câm-ı ecelden
 Kimseye bâkî degildir iş bu dehr-i bî-karâr
 Cümleden bu **Hâcî Mebnî** pîr-i pâk-i hoş-hisâl
 Rihlet etdi dâr-ı dünyâdan bu da encâm-ı kâr
 an-aslin ... begi hem de şâ'ir-i ma'ruf idi
 Bende-i âl-i abâ idi bu zât-ı hâksâr
 Zümre-i tâc-ı tarik-i nâzenîne müntesib
 Ârif-i billah idi hem de âşık-ı didâr-ı yâr
 İki gözyaşı ile yazdım Sıdkî tam târihini
 ... mûy-ı rüzgâr **Hâcî Mebnîye**

Hü Dost!

Her gelen cân sonunda içti ecel şerbetini
 Kimseye bu geçici dünya bâkî değildir
 Bu **Hacı Mebnî** yaşlı güzel huylu birisiydi
 Sonunda O da âhiret yurduna göçtü
 Şair ve bilge bir kişiydi
 Tarik-i Nazenin Bektaşiliğın ve
 Ehl-i Beyt'in sâdık bir bendesi, Hakk aşığı idi
 Sıdkî iki gözü yaşlı bir şekilde bu tarihi yazdı
Hacı Mebnî'ye

No: 33

Hü!
 Dünyâ bu ism-i cefâ-me'âl
 Târâc ediyor cümle hâli
 Zâ'ir şu mezâra bir nigâh it
 Gör bendeki hüzn ü infî'âli
 Eyyâm-ı şebâbı it bir tefekkür
 Âh sonra mezâra intikâli
 Sinemde melil bülbül uyurdu?
 Vâh soldı mı ümidimin nihâli
 Ben âzim-i lahd olunca eyvâh
 Ber-âhgede oldı anın da bâli
 Ebnâ-yı beşer düşünmüyor hiç
 Bizlere koşup gelen melâlî
 Nerdübân karyesi hânedânından Edhem
 Beg-zâde merhûm Ali Beg kerimesi **Makbûle Hanımın**
 Rûh-ı şeriflerine fâtiha. Sene 1313 fi 11
 Teşrin-i evvel

No: 34

El-fâtiha
 Hâdmü'l-fukarâ Merhûm ve mağfûr
 eş-Şeyh **Abâyî Ali Efendi** rûhuna
 Sene 1166 fi 10 Receb

No: 35

Arabacı Emirli Oğlı merhûm
Hüseyin Ağanın rûhu için el-fâtiha
 Sene 1255 - 9 Recep

No: 36

Hüve'l-bâkî
 Yâ ilâhi gelmişim dîvânına rahm it bana
 Meskenim lutfunla cennet it yâ Rabbenâ
 Çün ecel geldi irişdi târ ü mâr itdi beni
 Râzıyım el-hükmü lillah bu imiş emr-i Hudâ
 Teftiş-i askerî komisyon-ı âlisi
 Azâsından Ferik İshak Cevdet Paşa
 Hazretlerinin kaim-vâlidisi **Fâtıma Febih Hanım**
 Rûhuna fâtiha fi sene 1324 arabî

Hü!

Bu dünya cefa çektirerek her şeyi yağma ediyor
 Ey ziyâretçi şu mezara bir kez bak
 Gör üzüntü içindeki bendeni
 Gençlik günlerini bir düşün ve
 Âh sonra mezara gelişini
 Göğsümde bülbül hayran şekilde uyurdu
 Vâh soldu mu? ümidimin taze fidanı
 Eyvâh! Ben mezara doğru gidince
 Bir anda çöktü, insanoğlu hiç düşünmüyor
 Başımıza gelen belâyı
 Merdivenköy'ün ileri gelenlerinden Ethem
 Bey-zâde merhum Ali Bey'in kızı **Makbule Hanım**'ın
 Ruhü için el fâtiha sene 23 Ekim 1897

El Fâtiha

Fakirlerin hizmetçisi merhum **Şeyh Abayi Ali Efendi** ruhuna
 Milâdî 13 Mayıs 1753

Arabacı Emirli

Oğlı merhum **Hüseyin Ağa**'nın
 Rûhu için el fâtiha
 Sene 18 Eylül 1839

Bâkî olan O'dur

Yâ İlâhî huzuruna geldim bana rahmet et
 Ey Rabbim lutfunla meskenimi cennet et
 Çünkü ecel geldi ve beni tarumar etti
 Ölüm ilâhî bir emirdir ona razıyım
 Askerî teftiş komisyonu üyelerinden
 Ferik (Korgeneral) İshak Cevdet Paşa
 Hazretlerinin kayınvalidesi **Fatma Febih Hanım**'ın ruhuna fâtiha. Sene milâdî 1908

No: 37

Hüve'l-bâkî
Lüleburgazında İbrâhim
Oğlu **Hasan Ağanın**
Ruhu için el-fâtiha
Sene 1337

Sonsuz olan O'dur
Lüleburgazlı İbrahim
Oğlu **Hasan Ağa'nın**
Ruhu için el Fatiha
Sene 1337 (Milâdî 1921)

Aşağıda bulunan mezar taşları Merdivenköy Kırklar Mezarlığı'nda bulunan mezar taşlarıdır.

No: 38

Hüve'l-bâkî
Merhûm ve mağfûr
El-muhtâc ilâ rahmeti rabbihi'l-gafûr
İskelede gümrükçü **Selim Ağanın**
Rûhi'çün el-fâtiha
Sene 1226 fi 22 b

Bâkî olan O'dur
Merhum ve mağfur
Allah'ın rahmetine affına muhtaç olan
İskelede gümrükçü **Selim Ağa'nın**
Ruhu için el fâtiha
22 Recep 1226 - (23 Temmuz 1811)

No: 39

Hüve'l-bâkî
Beni kıl mağfîret ey Rab-ı Yezdân
Be hakk-ı 'arş-ı a'zâm nûr-ı Kur'an
Zikr-i Hakk ile eyledim teslim-i cân
Gelüp kabrim ziyâret eden ihvân
Okuyalar rûhuma bir fâtiha ihsân
Tarikat-ı Âliyye-i Nakşibendiyeden Nerdibân
Karyesi imâm ve hatibi Akşehirli merhûm
Ali Rızâ Efendinin rûhuna fâtiha
Sene 1309 fi 28 Cemâziyye'l-âhir

Bâkî olan O'dur!
Çıktım dağlar başına
Sahraya gerek kalmadı
Bütün yaralarım iyileşti
Cerraha gerek kalmadı
İçtim ecel şerbetini
Lokman hekime gerek kalmadı
Merdivenköy halkından
Ve ileri gelen ailelerden **Mehmet Şükrü**
Efendi'nin ruhuna fatiha
Sene 12 Ocak 1892

No: 40

Hüve'l-bâkî
Çıkdım taşlar başına
Sahraya hâcet kalmadı
Hep yaralarım onuldu
Cerrâha hâcet kalmadı
İçdim ecel şerbetini
Lokmâna hâcet kalmadı
Nerdübân karyesi ehâlisinden
Ve hânedân-ı kadiminden **Muhammed Şükrü**
Efendinin rûhuna fâtiha
Sene 1309 11 Cemâziyyü'l-evvel

Bâkî olan O'dur!
Beni affet ey Rabbim
Arşın ve Kur'an'ın hakkı için
Hakk'ı zikrederek canımı teslim ettim
Kabrimi gelip ziyaret eden ihvan
Lütfedip ruhuma bir fatiha okusunlar
Tarikat-ı aliyye-i Nakşibendiyeden
Merdivenköy imam ve hatibi Akşehirli
merhum
Ali Rıza Efendi'nin ruhuna fâtiha
Sene 29 Ocak 1892

No: 41

Hüve'l-hallâku'l-bâkî
 'Ayn-ı 'izzetle nazar kıl bu mezarımın taşına
 Bilmez ahvâlimi kimse
 Merhûm ve mağfûr el muhtâc
 İlâ rahmeti rabbihi'l-gafûr **Şerîfe**
Hadîce kadının rûhuna el-fâtiha
 Sene 11 Muharrem 1207

Bâkî olan O yüce yaratıcıdır!
 Saygı ve dikkatle bu mezar taşına bak
 Bilmez hâlîmi kimse
 Allah'ın yüce affına ve rahmetine muhtaç
 Şerife Hatice kadının rûhuna el fâtiha
 Sene 27 Ağustos 1792

No: 42

Bismillahirrahmanirrahim
 Lâilâhe illallah Muhammeden resûlullah
 Tarîk-i Celvetiye fukarâsından
 Hâss-ı âhûr kâtibi es-Seyyid
 El-Hâcc Muhammed Ârif Efendi'nin
 Oğlı merhûm ve mağfûr mat'ûnen
 Vefât iden Hacı es-Seyyid
Muhammed Râşid Efendi rûhu için
 Lillahi'l-fâtiha
 Sene 1240 fi 25 m

Bismillahirrahmanirrahim
 Lâilâhe ilallah Muhammeden resulullah
 Celveti tarikati fukarasından
 Hass-ı âhûr kâtibi es-Seyyid
 El-Hacc Muhammed Ârif Efendinin
 Oğlu merhûm ve mağfûr veba
 Hastalığından vefat eden Hacı es Seyyid
Muhammed Râşid Efendi rûhu için
 el fâtiha sene 19 Eylül 1824

No: 43

El-muhtâc ilâ rahmeti
 Rabbihi'l-gafûr nevvâb-ı
 Kapu çuhâdârı dimekle
 Ma'rûf **Es Seyyid Mustafa**
Efendinin rûhuna ve kâffe-i
 Ehl-i îmân ervâhına
 Rızâen li'l-fâtiha
 Sene 1311 fi 4 Muharrem yevm-i salı

Allah'ın rahmetine, affına muhtaç
 Kapu çuhadarı olarak bilinen
Es Seyyid Mustafa
Efendi'nin rûhuna ve bütün
 İman sahiplerinin ruhlarına
 Allah rızası için el fâtiha
 4 Muharrem 1311 - 19 Temmuz 1893 Salı
 günü

No: 44

Hüve'l-bâkî
 Ziyâretten murâd bir du'âdır
 Bugün bana ise yarın sanadır
 Nerdibân karyesi ahâlisinden
 Ve hânedân-ı kadîminden Mehmed Şükri
 Efendinin vâlidesi
 Merhûme **Hâce Hadîce Hanımın**
 Rûhuna fâtiha sene 1290

Bâkî olan O'dur!
 Ziyaretten amaç bir duadır
 Bugün bana ise yarın sanadır
 Merdivenköy'ün yerli halkından
 Mehmet Şükri Efendinin annesi
 Merhume **Hacı Hatice Hanım'ın**
 Ruhuna fatiha
 Sene milâdi 1874

No: 45

Hâss-ı âhûr kâtibi Seyyid
Muhammed Ârif Efendi'nin
Utekâsı merhûme **Havvâ**
Hatun rûhuna fâtiha
Sene 26 Muharrem 1240

Hass-ı âhûr kâtibi Seyyid
Muhammed Ârif Efendinin
Cariyesi merhume **Havva**
Hatun ruhuna fâtiha
Sene 20 Eylül 1824

No: 46

Hüve'l-bâkî
Sarây-ı gülşen-i fânide
Nâzik gül idim âhir
Bana bâd-ı ecel irdi vücûdum gül gibi soldı
Hümâ gibi uçardım ben semâ-yı dehr-i ikbâlde
Düşüp yer altına cismim bu âlemden nihân
oldı
Bu gençlikde benim derdime dermân olmadı
kimse
Tabibler âciz oldılar ne çâre kim ecel geldi
Nerdibân karyesi ehâlisinden ve hânedân-ı
Kadiminden Mehmed Şükri Efendi'nin
zevcesi
Merhûme **Münevver Hanım** rûhuna fâtiha
Sene 1303

Bâkî olan O'dur!
Bu fânî âlemde nâzik bir gül idim
Ecel rûzgârı vurunca vücudum gül gibi
soldu
Hüma kuşu gibi ikbal göğünde uçardım
Yer altına düştüm bedenim gizlendi
Bu gençlikte derdime derman olmadı kimse
Ecel geldiği için tabipler âciz kaldılar
Merdivenköy'ün eskiden beri yerlisi olan
Mehmet Şükri Efendi'nin eşi
Merhume **Münevver Hanım** ruhuna fâtiha
Sene 1887

No: 47

Hüve'l-bâkî
Burada medfûn olan
Üsküb vilâyetinin
Orhaniye kasabasından
Şa'bân oğlu **Veysel**
Efendi'nin rûhuna fâtiha.
Tevellüdü 1910 vefâtı 1928

Bâkî olan O'dur!
Burada yatmakta olan
Üsküb şehrinin
Orhaniye kasabasından
Şaban oğlu **Veysel**
Efendi'nin ruhuna fâtiha
Doğum: 1910 vefat: 1928

No: 48

Üç pınar ustası merhûm ve mağfûr
Es Seyyid Velî Ağa'nın
Rûhuna fâtiha
Sene 19 R[ecceb] 1218

Üç pınar ustası
Merhûm ve mağfûr
Es Seyyid Velî Ağa'nın
Ruhuna fâtiha
Sene 4 Kasım 1803

No: 49

Zelûlî Aşîretinden Belu'nun
Karındaşı merhûm **Osman**
Beşer ruhûna fâtiha
Sene 1228

Zelûlî Aşîretinden Belu'nun
Kardeşi merhûm **Osman**
Beşer ruhûna fâtiha
Sene 1813

No: 50

Mansur Baba'nın türbesinin girişinde sol tarafta "Küllemâ dehalé aleyhâ zekeriyye'l mihrâbe"⁴ şeklinde Al-i İmran suresinin 37. ayetinden bir iktibas bulunmaktadır.

No:51

Harâbe müşrif olmuşdu bu türbe çün dil-i uşşâk
Görüp **Yahya Ağa** nâmında bir merd eylemiş
ihyâ
Gelüp Rum'a beraber Şahkulu'yla bunda kalmışdır
Zamân-ı asrının Mansûrudur bu zât-ı bî-hemtâ
Ketebehu Mustafa Yesârî Baba Sene 1299

Bu türbe aşıkların gönlü gibi harab olmaya yüz tutmuştu. Yahyâ Ağa adında bir mert kişi görüp tamir etti. Bu türbede yatan, Şahkulu ile birlikte Anadolu'ya gelip burada kalan, zamanın Mansur'u eşsiz bir zattır.
Yazan: Mustafa Yesârî Baba Sene 1883

⁴ Zekeriyya, mihrapta onun yanına her girdiğinde, orada bir rızık bulur ve sorardı: 'Meryem, bu sana nereden?' Meryem de 'Bu, Allah katındandır; çünkü Allah dilediğini hesapsızca rızıklandırır

EK 2: Mansur Baba Haziresi mezar taşları genel görünüşü

No:1

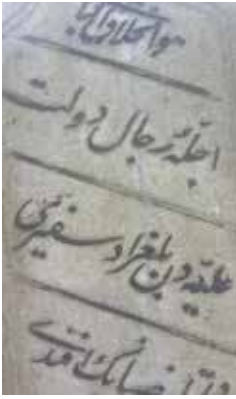
No:2

No:3

No:4

No:5

No:6

No:7

No:8

No:9

No:10

No:11

No:12

No:13

No:14

No:15

No: 16, 17, 18

No:19

No:20

No:21

No:22

No:23

No:24

No:25

No:26

No:27

No:28

No:29

No:30

No:31

No:32

No:33

No:34

No:35

No:36

No:37

No:38

No:39

No:40

No:41

No:42

No:43

No:44

No:45

No:46

No:47

No:48

No:49

No:50

No:51